

ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน

Problems and Suggestions on Administration of the Project on Learning Together, Improving our Community.

ดร. ศรีวรรณ มีคุณ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกันสรรค์สร้าง
ชุมชน ทบวงมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบปัญหา
การบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน
จำแนกตามประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงาน
รวมทั้งเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการแก้ไข
ปัญหาดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้รับ
ผิดชอบโครงการเรียนรู้ร่วมกันสรรค์สร้างชุมชน
จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งได้
รับการแต่งตั้งจากทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 93
คนจากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 121 คน เครื่อง
มือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ
และคำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะ

---

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

การแก้ไขปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ, คะแนนเฉลี่ย, ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาจำแนกตามประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงานพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการจำแนกตามประเภทสถาบันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการจำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงานพบว่าปัญหาโดยรวม ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะของผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงในด้านการวางแผน, การประเมินผลและการจัดสรรทรัพยากร

Abstract

The purposes of this study are :
1) to determine managing problems of The Project on Learning Together, Improving Our Community under the Ministry of University Affairs, 2) to compare the managing problems classified by type of institutions and operating areas, 3) to muster the suggestions for solving problems by the project managers.

The sample used in this study consisted of 93 project managers from higher institutions throughout Thailand who supervised the project in their assigned areas.

A rating scale questionnaire was used to determine the managing problems of the Project on Learning Together, Improving our Community. There are 50 items designed in the questionnaire, including some open-ended questions. Data were analyzed in terms of percentage, arithmetic mean, standard deviation, one-way analysis of variance and least significant difference using SPSS program for windows.

The results of this study revealed that overall managing problems of the Project on Learning Together, Improving our Community were rated at moderate level. The comparison of the problems classified by type of institutions and operating areas showed that

1. There was non-significant difference among four types of institutions.
2. There were significant differences among six working areas in overall administrative problems and in the aspects of resource allocation and evaluation ($p < .05$)

Most of the suggestions from project managers were in the areas of planning, evaluation and resource allocation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน มีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่แพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศในปัจจุบัน ได้แก่ การเรียนด้วยการมีประสบการณ์จริง (Experiential learning) หรือการเรียนรู้ด้วยการทำงานในชุมชน (Community-based learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาโดยตรงและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในภาคทฤษฎีไปลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาอีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่มีผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้น “ปริมาณและประสิทธิภาพ” มากกว่า “ประสิทธิผล” ทำให้นิสิตนักศึกษาขาดโอกาสที่ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงในชุมชน ขาดโอกาสปะทะสังสรรค์กับชนบทอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อชนบทได้ (เขาวลัทธิ อภิชาติ วัลลภ, วิญญู จัรัสพันธ์ และอุทัยวรรณ ตริษฐกร, 2542, หน้า 88) คณะรัฐมนตรี ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงดังกล่าว จึงมอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับกระทรวงกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อให้โอกาสนิสิต ชั้นปีที่ 3-4 และอาจารย์ได้ทำกิจกรรมเป็นการสร้างสรรค์

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้หรือเพิ่มทักษะด้านอาชีพโดยมีรูปแบบการทำงานที่ต้องคลุกคลีหรืออาศัยอยู่กับราษฎรในพื้นที่ ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนเป็นโครงการนำร่องในปีงบประมาณ 2545 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่นิสิตนักศึกษาจากสภาพจริงของชุมชนและสังคมของประเทศโดยใช้การเรียนรู้ซึ่งใช้กิจกรรมเป็นพื้นฐาน (activity based learning) และรู้จักการทำงานในลักษณะเป็นกลุ่มสหวิทยาการ (multidisciplinary team) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและเป็นการนำความรู้และประสบการณ์จากมหาวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545ก, หน้า 5-6)

รัฐบาลมีนโยบายให้มีการดำเนินโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ 2546 ดังนั้นการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปีต่อ ๆ ไปได้อย่างตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนารวมทั้งรับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการกองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จึงมีความสนใจศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการจากสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศเพื่อนำผลจากการศึกษาเสนอต่อ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในปีต่อ ๆ ไป รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในการพัฒนาอาจารย์และนิสิตนักศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการ จำแนกตามประเภทสถาบัน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน ของผู้รับผิดชอบโครงการจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการบริหารโครงการในปีต่อ ๆ ไปให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2. ทำให้ทราบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและประสานงานได้อย่างเหมาะสมต่อไป

3. ทำให้ทราบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ปฏิบัติงานภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

4. เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถของอาจารย์และนิสิตนักศึกษาให้สามารถทำงานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการ จำแนกตามประเภทสถาบันแตกต่างกัน
2. ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงานตามแผนการประสานงาน และการประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน ของสถาบันอุดมศึกษา 90 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 121 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำนวน 93 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงานในโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนตามรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ประเภทสถาบัน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

3.1.2 ประเภทพื้นที่ปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 6 พื้นที่ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน พ.ศ. 2545 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงานตามแผนการประสานงาน และการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหาร โครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจ รายการ (Checklist) ซึ่งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สอบถามปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนใน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงานตามแผนการประสานงานและการประเมินผล และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question) สอบถามข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการ ทั้ง 5 ด้าน

แบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 0.95 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ระหว่างวันที่ 15 มกราคม 2546 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2546 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 86 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.48 และนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For windows เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ประเภทของสถาบันที่สังกัดและพื้นที่รับผิดชอบโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน วิเคราะห์โดยการหาคะแนนเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD

4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบโครงการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนใน 5 ด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากรด้านการประสานงานและด้านการดำเนินงานตามแผน

2. ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนใน 5 ด้านจำแนกตามประเภทสถาบันปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ

2.2 ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถาบันราชภัฏ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2.3 ด้านการดำเนินงานตามแผน พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีปัญหา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงของมหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ

2.4 ด้านการประสานงาน พบว่าสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

และสถาบันราชภัฏ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.5 ด้านการประเมินผล พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

3. ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนอันดับสุดท้ายคือภาคตะวันออกซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.2 ด้านการจัดสรรทรัพยากรพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ส่วนอันดับสุดท้าย คือภาคตะวันตก มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.3 ด้านการดำเนินงานตามแผนพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย พื้นที่ที่มีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ส่วนอันดับสุดท้ายคือภาคตะวันออก ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.4 ด้านการประสานงานพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับคะแนน

เฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาคใต้ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนอันดับสุดท้ายคือภาคตะวันตก ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.5 ด้านการประเมินผลพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกพื้นที่เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคเหนือมีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับมาก

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามประเภทสถาบันและพื้นที่ปฏิบัติงานใน 5 ด้านปรากฏผลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามประเภทสถาบันพบว่า มีปัญหาโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน พบว่ามีปัญหาโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและด้านการประสานงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน โดยรวมพบว่าพื้นที่ภาคเหนือมีปัญหามากกว่าภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก ภาคใต้มีปัญหามากกว่าภาคตะวันตกและภาค

กลางมีปัญหามากกว่าภาคตะวันตกส่วนพื้นที่อื่น ๆ
มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ในด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าพื้นที่
ภาคตะวันตกมีปัญหาหนักกว่าภาคเหนือ ภาคกลาง
ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาค
อื่น ๆ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ส่วนในด้านการประเมินผลพบว่าพื้นที่
ภาคเหนือมีปัญหาหนักกว่า ภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก พื้นที่
ภาคใต้มีปัญหาหนักกว่าภาคตะวันตกส่วนพื้นที่อื่น
ๆ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะในการบริหารโครงการ
เรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนของผู้รับผิดชอบ
โครงการ ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ปรับปรุงในด้าน
การวางแผน เช่น การเพิ่มระยะเวลาในการ
วางแผนให้มากขึ้นและการวางแผนร่วมกับ
หน่วยงานในพื้นที่เป็นต้น นอกจากนี้เป็นข้อ
เสนอแนะในด้านการประเมินผลคือควรกำหนด
เกณฑ์และวิธีการประเมินให้ชัดเจน และด้าน
การจัดสรรทรัพยากร คือ ควรจัดสรรให้เหมาะสม
และสะดวกในการเบิกจ่าย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน
 ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน
 จำแนกตามประเภทสถาบัน

ปัญหาการบริหารโครงการ เรียนรู้ ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน	ประเภทสถาบัน									
	สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		สถาบันอุดมศึกษาของ เอกชนสังกัดทบวง		สถาบันราชภัฏ		สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล			
	x	SD	x	SD	x	SD	x	SD		
1. ด้านการวางแผน	3.12	1.06	3.18	1.09	2.86	1.1	2.95	1.21		
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	2.96	1.23	2.93	1.1	2.97	1.06	2.85	1.04		
3. ด้านการดำเนินงานตามแผน	2.82	1.19	2.69	1.18	2.66	0.99	2.76	1.04		
4. ด้านการประสานงาน	2.86	1.15	2.48	1.22	2.85	0.93	3.2	1.11		
5. ด้านการประเมินผล	3.34	1.02	3.17	1.04	3.17	1.01	3.1	1.03		

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน
 สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามประเภทสถาบัน

ปัญหาการบริหารโครงการ เรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.58	3	0.53	0.87	.461
	ภายในกลุ่ม	49.76	82	0.61		
	รวม	51.34	85			
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	ระหว่างกลุ่ม	0.16	3	0.04	0.06	.979
	ภายในกลุ่ม	49.35	82	0.60		
	รวม	49.468	85			
3. ด้านการดำเนินงานตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.35	3	0.12	0.17	.919
	ภายในกลุ่ม	58.08	82	0.71		
	รวม	58.43	85			
4. ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.00	3	0.33	0.59	.626
	ภายในกลุ่ม	46.78	82	0.57		
	รวม	47.78	85			
5. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.64	3	0.22	0.42	.739
	ภายในกลุ่ม	41.97	82	0.51		
	รวม	42.61	85			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4.38	3	1.46	0.14	.934
	ภายในกลุ่ม	838.29	82	10.23		
	รวม	842.67	85			

จากตารางที่ 2 พบว่าปัญหาการบริหารโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามประเภท
 สถาบัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน						
ปัญหาการบริหารโครงการ เรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2.93	5	0.59	0.97	.443
	ภายในกลุ่ม	48.41	80	0.61		
	รวม	51.34	85			
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	ระหว่างกลุ่ม	6.68	5	1.34	2.50*	.037
	ภายในกลุ่ม	42.79	80	0.54		
	รวม	49.47	85			
3. ด้านการดำเนินงานตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	7.12	5	1.42	2.22	.060
	ภายในกลุ่ม	51.32	80	0.64		
	รวม	58.43	85			
4. ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	5.12	5	1.02	1.92	.100
	ภายในกลุ่ม	42.66	80	0.53		
	รวม	47.78	85			
5. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	5.49	5	1.09	2.35*	.049
	ภายในกลุ่ม	37.17	80	0.47		
	รวม	42.61	85			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	118.76	5	23.75	2.63*	.030
	ภายในกลุ่ม	723.91	80	9.05		
	รวม	842.67	85			
*p < .05						
จากตารางที่ 4 พบว่าปัญหาการบริหารโครงการการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและ						

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารโครงการโดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เนื่องจากทบทวนมหาวิทยาลัยจัดทำคู่มือในการดำเนินงานค่อนข้างชัดเจน แต่ปัญหาที่พบมากที่สุดคือด้านการประเมินผลเนื่องจากคู่มือต่างๆ

มิได้ระบุเกณฑ์และวิธีการประเมินผลอย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการเกิดปัญหาในการปฏิบัติ ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ ด้านการวางแผน ทั้งนี้เนื่องจากมีระยะเวลาในการเตรียมการน้อย เนื่องจากคณะรัฐมนตรีอนุมัติ

โครงการ ปีงบประมาณ 2545 เป็นกรณีเร่งด่วน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 ก, หน้า 2-5, ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 ข, หน้า 1-3)

เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหาร โครงการ จำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ประเภท พบว่ามีปัญหาในการบริหารโครงการ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากแนวทางในการ ปฏิบัติงานเป็นแบบเดียวกันตามคู่มือที่ทบวง มหาวิทยาลัยกำหนด อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษา ทุกประเภทอยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนวิธีการ บริหารจัดการ และการดำเนินงานด้านต่างๆ รวมทั้งด้านกิจการ นิสิตนักศึกษาให้เป็นรูปแบบ เดียวกันภายใต้ การกำกับดูแลของคณะกรรมการ การอุดมศึกษาทุกประเภทสถาบัน (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, หน้า 9-10) แต่เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงานทั้ง 6 พื้นที่พบว่า ปัญหาโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน การจัดสรรทรัพยากรและด้านการประเมินผล แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อสภาพชุมชน ความยากง่าย ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (สมชาย เดชะพรหมพันธุ์ , 2535, หน้า 21-31) ดังนั้นการดำเนินงาน โครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชนใน พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันจึงมีปัญหา แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่พบว่าพื้นที่ที่มีปัญหามากจะเป็นพื้นที่ที่มี

อาณาเขตกว้างและมีสถาบันการศึกษาจำนวนมาก ส่วนพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก เช่น ภาคตะวันออกและ ภาคตะวันตก ซึ่งมีจำนวนสถาบันการศึกษาใน พื้นที่น้อย จะพบปัญหาน้อย ทั้งนี้เนื่องจากใน พื้นที่ที่มีขนาดกว้างและจำนวนสถาบันและ จำนวนชุมชนที่ออกปฏิบัติงานมากย่อมสร้างปัญหา และความยุ่งยากซับซ้อนให้แก่ผู้รับผิดชอบ โครงการมากกว่าพื้นที่ขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการกำหนดเกณฑ์ และวิธีการ ในการประเมินผลที่ชัดเจน และแจ้งให้สถาบัน อุดมศึกษาที่รับผิดชอบโครงการรับทราบโดยทั่วกัน
2. ควรมีการวางแผนล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมเพียงพอและมีกรสนับสนุน ข้อมูลเพื่อการวางแผนอย่างครบถ้วน
3. ควรสนับสนุนทรัพยากรเพื่อดำเนิน โครงการอย่างครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมจำนวน และประเภทของกิจกรรมที่กำหนด
4. การแบ่งพื้นที่ปฏิบัติงานควรพิจารณา ขนาดของพื้นที่และจำนวนสถาบันอุดมศึกษา ใน พื้นที่ให้มีจำนวนเหมาะสมไม่มากเกินไป เพื่อ ประสิทธิภาพในการบริหารโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม ในการประเมินผลโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์ สร้างชุมชน

2. ควรศึกษาขนาดความเหมาะสมของพื้นที่และจำนวนสถาบันในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน

3. ควรศึกษาปัญหาการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่ต่าง ๆ

4. ควรศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน

5. ควรศึกษาปัญหาการบริหารโครงการด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545ก). โครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน. กรุงเทพฯ : กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (2545ข). คู่มือนิสิตนักศึกษาในการปฏิบัติงานโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน. กรุงเทพฯ : กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). สรุปรายงานสำหรับผู้บริหาร : การประเมินโครงการ “เรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน” พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทวีป ศิริศรีมี. (2544). การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พงศ์สัณฑ์ ศรีสมทรัพย์ และชลิดา สรมณี. (2539). หลักการจัดการองค์การและการจัดการ (Principles of organization and management) พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรชูลี อาชวอำรุง และคณะ. (2543). แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา: รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน. (An Approach to Reforming Structure and Governance of Higher Education : Consortia in Genre with Current Potentialities. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย
- มณีวรรณ กมลพัฒนะ และไพโรจน์ วิฑูรพัฒนชัย , บรรณาธิการ. (2541). รวมศาสตร์กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 2. “บัณฑิตไทยในอุดมคติ”. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย.
- เยาวลักษณ์ อภิชชาติวัลลภ, วิฑูรท์ จำรัสพันธุ์ และอุทัยวรรณ ตรินุชกร. (2542). แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการชนบทศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- รัชนีกร บุญหลง. (2540). ภูมิศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสูตร จิระคำเก็ง. (2543). การบริหารโครงการ. ปทุมธานี : วรรณกวี.
- สมชาย เดชะพรหมพันธุ์. (2535). ภูมิศาสตร์การเมืองเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- สุพาดา สิริฤต. (2543). การวางแผนและบริหารโครงการ (Planning and Project Management). กรุงเทพฯ : Diamond in Business World.
- สุวัฒน์ พัฒนไพบูลย์. (2532). การบริหารโครงการ (Project Management). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Belbas, B., Gorak, K. & Shumer, R. (2003). Commonly Used Definitions of Service-Learning: a Discussion Piece. (Online). Available: <http://www.servicelearning.org/who/def.htm>.

- Best, J.W. & Kahn, J.V. (1993). **Research in Education**. 7 th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Coper, M. (2003). **Reflection: Getting Learning Out of Serving**. (Online). Available:[http:// ww.tiu.edu/~time 4 chg/library/refect.html](http://ww.tiu.edu/~time4chg/library/refect.html).
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5 th ed. New York: Harper Collins.
- Dale, E. (1978). **Management: Theory and Practice** New York. Grolier. Hersey, P. & Blanchard, K.H. (1993). **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall.
- Kast, F.E. (1985). **Organization and Management: a Systems and Contingency Approach**. 4 th ed. New York: McGraw - Hill.
- Kerzner, H. (2001). **Project Management: a Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling**, 7 th ed. New York: John Wiley.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement** 30 (3) :607-610.
- Might, R.J. (1981). **An Evaluation of the Effectiveness of Project Management Control Systems**. (Online) Available : <http://medline.lib.buu.ac.th/dao/detail.nsp>.
- Nicholson, A.E. (1981). **An Analysis of the Role of the Community College System in the Development of Experiential Learning Programs in the State of Washington**. (Online). Available:<http://medline.lib.buu.ac.th/dao/detail.nsp>.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.

